

پژوهش

مقدمه

پژوهش به معنی جستجویی در جهت یافتن حقایق و دانش است که از نظر لغوی به معنی جستجو کردن، تفحص کردن و باز جستن می باشد. لذا پژوهش با جمع آوری، بررسی و تفسیر منظم داده ها راهکاری جهت پاسخ به یک سؤال یا حل یک مشکل خاص را فراهم می سازد. در دانشگاه، پژوهش در بعد دانشجویی اصلی ترین نمود خود را در واحد پایان نامه نمایان ساخته و دانشجویان با انتخاب این واحد قدرت ابتکار، اعتماد به نفس و پشتکار خود را با روح جستجو گر خویش در هم آمیخته و حاصل آن را در قالب پایان نامه ارایه می دهند. بنابراین می توان ادعا کرد که پایان نامه نخستین گام نظام مند در بعد پژوهش است که دانشجویان با آن آشنا می شوند.

اهداف واحد پایان نامه:

- ۱- ایجاد انگیزش تفکر جهت انتخاب موضوع و بدنبال آن پژوهش و تحقیق و ارایه راهکارهای مناسب
- ۲- تقویت نگرش تحقیقی
- ۳- کسب توانایی در طراحی و مدیریت تحقیق
- ۴- بکارگیری روشهای مختلف جستجوی هدفمند در ادبیات علمی مربوطه (چاپی و الکترونیک)
- ۵- کسب مهارت در استفاده از روشهای مناسب جمع آوری داده ها
- ۶- کسب مهارت در استفاده از روشهای مناسب پردازش داده ها
- ۷- آشنایی با شیوه صحیح نگارش
- ۸- کسب توانایی در ارایه مناسب مطالب
- ۹- افزایش قدرت استدلال و تفکر منطقی

تعریف:

پایان نامه گزارشی است مکتوب به زبان فارسی یا انگلیسی که در آن دانشجو نتایج بررسی و تحقیق خویش را در یکی از حیطه های رشته تحصیلی مربوطه زیر نظر استاد(ان) راهنما انجام داده و ارایه می نماید.

انواع پایان نامه:

پایان نامه ها می توانند پژوهش بنیادی، کاربردی، بنیادی - کاربردی (و ترجیحاً در جهت حل اولویتهای منطقه ای و کشوری) باشند. پایان نامه های مروری، گرد آوری و گزارش موارد نادر قابل تصویب نمی باشند.

مراحل مختلف اجرای پایان نامه :

۱- انتخاب عنوان و نگارش طرح مقدماتی تحقیق (Proposal)

۲- تصویب طرح مقدماتی تحقیق (Proposal) در مراجع مربوطه

۳- اجرای پایان نامه

۴- نگارش و دفاع

۱- انتخاب موضوع و نگارش طرح مقدماتی تحقیق (Proposal)

۱-۱- زمان انتخاب موضوع:

۱-۱-۱- دانشجویان دوره دکترای عمومی پزشکی می بایست از شروع دوره کارآموزی تا قبل از شرکت در امتحان جامع کاروزی عنوان پایان نامه خود را انتخاب و ثبت نمایند.

تبصره: این دانشجویان چنانچه عنوان پایاننامه خود را در مدت مقرر به تصویب نرسانند تا زمان تصویب آن مجاز به شرکت در امتحان جامع پیش کارورزی نمی باشند.

۱-۱-۲- دانشجویان دوره دستیاری تخصصی پزشکی بایستی عنوان پایان نامه خود را تا پایان سال دوم انتخاب و به ثبت برسانند.

تبصره: دانشجویان دوره های فوق تخصصی و سه ساله دستیاری تخصصی پزشکی می بایست عنوان پایان نامه خود را تا پایان سال اول انتخاب و به ثبت برسانند.

۱-۱-۳- دانشجویان دوره دکترای عمومی دندانپزشکی پس از گذراندن ۱۲۰ واحد درسی یک سال مهلت دارند عنوان پایان نامه خود را انتخاب و به ثبت برسانند.

۱-۱-۴- دانشجویان دوره دکترای عمومی داروسازی پس از گذراندن ۱۴۰ واحد، حداکثر تا یک سال مهلت دارند عنوان پایان نامه خود را انتخاب و ثبت نمایند.

۱-۱-۵- دانشجویان دوره دستیاری دندانپزشکی بایستی عنوان پایان نامه خود را در پایان سال اول دستیاری انتخاب و به ثبت برسانند.

تبصره: در مورد رشته جراحی دهان فک و صورت، این مهلت تا پایان سال دوم می باشد.

۶-۱-۱- دانشجویان کارشناسی ارشد می بایست بعد از گذراندن ترم اول و تا پایان ترم دوم عنوان پایان نامه خود را انتخاب و به ثبت برسانند.

۷-۱-۱- دانشجویان دوره Ph.D، پس از اعلام قبولی در امتحان جامع و حداکثر تا یک نیمسال پس از قبولی، بایستی عنوان پایان نامه خود را انتخاب و به ثبت برسانند.

تبصره ماده ۱-۱: در صورت عدم رعایت زمان بندی انتخاب عنوان پایان نامه، در مقاطع و رشته های تحصیلی مختلف برابر آیین نامه های آموزشی و پژوهشی عمل خواهد شد.

۲-۱- مراحل انتخاب موضوع :

۱-۲-۱- انتخاب واحد پایان نامه توسط دانشجو

۲-۲-۱- انتخاب استاد راهنما توسط دانشجو

۳-۲-۱- رایحه عنوان پایان نامه توسط استاد راهنما به گروه آموزشی مربوطه

۴-۲-۱- بررسی و تصویب طرح مقدماتی تحقیق (Proposal) در مرجع مربوطه (با

شرایط صفحه ۶)

تبصره ۱: تکراری نبودن موضوع پایان نامه به این معنی است که پایان نامه یا طرح تحقیقاتی با عنوان مشابه یا متفاوت ولی محتوای تقریباً یکسان تصویب نشده باشد مگر آنکه با نظر شورای پژوهشی دانشکده نیاز به تحقیق مجدد در موضوع مربوطه وجود داشته باشد.

تبصره ۲: انتخاب عنوان پایان نامه که برگرفته از قسمتی یا کل یک طرح تحقیقاتی باشد با رعایت شرایط ذیل ممکن است:

الف - دانشجو جزو همکاران اصلی طرح باشد.

ب - شرح وظایف دانشجو در طرح تحقیقاتی با پایان نامه رایحه شده هماهنگ باشد.

ج - مجری طرح تحقیقاتی رسماً اجازه رایحه پایان نامه را به دانشجو بدهد.

د - میزان پیشرفت طرح مصوب متناسب با زمان شروع کار پایان نامه باشد.

۵-۲-۱- هر دانشجو باید یک موضوع را به عنوان پایان نامه انتخاب نماید.

۶-۲-۱- انتخاب موضوع پایان نامه توسط گروهی از دانشجویان (حداکثر ۳ نفر)

فقط برای دانشجویان دوره دکترای عمومی، با تأیید استاد راهنما و تصویب شورای پژوهشی دانشکده به شرط رعایت موارد ذیل مجاز می باشد:

الف - حجم و اهمیت موضوع تحقیق با تعداد دانشجویان تناسب داشته باشد.
ب - تقسیم بندی موضوع تحقیق به گونه ای باشد که هر یک از دانشجویان
ذیربط بتوانند انجام بخش مستقل از پایان نامه را عهده دار شوند. برای هر دانشجو
عنوان جداگانه ای ثبت خواهد شد و هر یک از دانشجویان بایستی پایان نامه ای مستقل
ارایه نمایند.

۳-۱- وظایف دانشجو:

- الف - انتخاب واحد پایان نامه به عنوان یک واحد درسی در زمان مقرر
ب - انتخاب و جلب موافقت استاد راهنما
ج - تکمیل فرمهای مربوط به انتخاب پایان نامه
د - پیگیری روند ثبت موضوع پایان نامه در گروه آموزشی و دانشکده مربوطه
ه - آغاز فعالیت اجرایی در خصوص موضوع پایان نامه پس از تصویب آن
و - فعالیت مداوم در خصوص موضوع پایان نامه با نظارت استادان راهنما و مشاور
ز - ارایه گزارش های دوره ای پیشرفت کار
ح - نگارش پایان نامه تحت نظارت استادان راهنما و مشاور
ط - پیگیری مراحل دفاعیه
ی - انجام دفاع و اصلاحات در صورت لزوم
س - تحویل نسخ نهایی پایان نامه مجلد به واحد های مربوطه

۴-۱- شرایط و وظایف استاد راهنما و مشاور:

۱-۴-۱- شرایط استاد راهنما:

۱-۴-۱-۱- اساتید راهنما بایستی از میان اعضای هیات علمی هر دانشکده (وابسته
به دانشگاه علوم پزشکی تبریز) که حداقل از درجه استادیاری برخوردار باشند انتخاب
شود.

۱-۴-۱-۲- اساتید راهنمای پایان نامه های دوره Ph.D بایستی حداقل از درجه
استادیاری برخوردار باشند و حداقل سه سال سابقه تدریس یا تحقیق در دوره کارشناسی
ارشد داشته باشند.

۱-۴-۱-۳- اساتید راهنمای پایان نامه های دوره دستیاری تخصصی و فوق
تخصصی بایستی حداقل از درجه استادیاری برخوردار باشند و حداقل سه سال سابقه
فعالیت آموزشی - پژوهشی داشته باشند.

۱-۴-۱-۴- انتخاب استاد راهنما در مقاطع Ph.D و کارشناسی ارشد با پیشنهاد دانشجو، موافقت کتبی استاد، گروه و تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی یا شورای پژوهشی دانشکده خواهد بود.

۱-۴-۱-۵- در سایر مقاطع، انتخاب استاد راهنما به پیشنهاد دانشجو، موافقت استاد، تأیید گروه آموزشی مربوطه و تصویب شورای پژوهشی دانشکده صورت می گیرد.

۱-۴-۱-۶- انتخاب مربیان با سابقه حداقل ۵ سال فعالیت آموزشی - پژوهشی، برای پایان نامه های دکترای عمومی با تأیید شورای پژوهشی دانشکده امکان پذیر می باشد.

۱-۴-۱-۷- انتخاب استاد راهنمای مشترک از بین اعضای هیات علمی دانشکده های دیگر در شرایط خاص با تأیید گروه آموزشی و شورای پژوهشی دانشکده ممکن می باشد.

۱-۴-۱-۸- انتخاب استاد راهنمای مشترک از دانشگاههای دیگر فقط بصورت موردی و با ذکر دلایل توجیهی کافی و با تأیید گروه آموزشی و شورای پژوهشی دانشکده امکان پذیر می باشد.

۱-۴-۲- وظایف استاد راهنما:

الف - داشتن مسؤولیت اصلی در مراحل مختلف اجرای پایان نامه وصحت علمی مطالب آن

ب - راهنمایی دانشجو در کلیه مراحل طراحی، اجرا، تدوین و دفاعیه پایان نامه

ج - انتخاب استاد مشاور در صورت لزوم

د - انجام مکاتبات لازم با گروه آموزشی و معاونت پژوهشی دانشکده در مراحل مختلف پایان نامه

ه - نظارت بر روند اجرای صحیح تحقیق

و - مطالعه، تصحیح و تأیید پیش نویس و تایپ شده پایان نامه

ز - پیشنهاد داوران دفاعیه و شرکت در جلسه دفاع

۱-۴-۳- تعداد استاد راهنما:

۱-۴-۳-۱- هر پایان نامه دارای یک استاد راهنما خواهد بود.

۱-۴-۳-۲- انتخاب دو استاد راهنما برای هر پایان نامه با تأیید شورای پژوهشی یا کمیته تحصیلات تکمیلی هر دانشکده امکان پذیر است.

۱-۴-۳-۳- در مواردی که استاد راهنمای پایان نامه ۲ نفر باشد استاد راهنمای آن گروه آموزشی که پایان نامه در آن گروه به تصویب رسیده است بعنوان نماینده استادان

راهنما در مکاتبات معاونت پژوهشی محسوب می گردد و اطلاع رسانی و ایجاد هماهنگی
بعده خود استادان راهنما خواهد بود.

تبصره: در صورتی که هر دو استاد راهنما مربوط به یک گروه آموزشی باشند باید کتباً
یک نفر را بعنوان نماینده به شورای پژوهشی دانشکده معرفی نمایند.

۴-۴-۱- سهمیه راهنمایی پایان نامه:

هر عضو هیات علمی در هر سال می تواند حداکثر راهنمایی سه پایان نامه را عهده دار
شود. در پایان نامه های مشترک، سهمیه مربوطه به نسبت مساوی بین اساتید راهنما
تقسیم خواهد شد.

تبصره ۱: هر عضو هیات علمی در هر سال حداکثر راهنمایی یک پایان نامه Ph.D را می
تواند عهده دار شود.

تبصره ۲: هر عضو هیات علمی در هر سال حداکثر دو پایان نامه کارشناسی ارشد یا
دستیاری گروه پزشکی را می تواند راهنمایی کند.

نمونه ای از نحوه محاسبه سهمیه کل راهنمایی پایان نامه در فصل ضمیمه آورده شده
است.

۵-۴-۱- شرایط استاد مشاور:

استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما و با تایید شورای پژوهشی دانشکده تعیین می
گردد. استاد مشاور می تواند از بین اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز یا
سایر دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی و یا افراد غیر هیات علمی انتخاب شود.

تبصره ۱: در کلیه مقاطع، شورای پژوهشی دانشکده می تواند ضرورت وجود استاد
مشاور از یک تخصص خاص را یاد آوری نماید ولی انتخاب فرد بعهدده استاد راهنما
خواهد بود.

تبصره ۲: برای مشاوره پایان نامه های Ph.D، استاد مشاور بایستی حداقل دارای مدرک
دکترای و درجه استادیاری و سه سال سابقه تدریس یا تحقیق در دوره کارشناسی ارشد
باشد و افراد غیر هیات علمی نیز حداقل باید دارای مدرک دکترای باشند.

تبصره ۳: هر پایان نامه (بجز مقطع Ph.D) در صورت نیاز حداکثر می تواند یک استاد
مشاور داشته باشد. انتخاب بیش از یک استاد مشاور با ذکر دلایل توجیهی کافی و با
تایید شورای پژوهشی دانشکده امکان پذیر است.

تبصره ۴: انتخاب حداکثر دو استاد مشاور برای پایان نامه های Ph.D در صورت نیاز با
تایید شورای پژوهشی / کمیته تحصیلات تکمیلی دانشکده امکان پذیر است.

۶-۴-۱- وظایف استاد مشاور:

الف - همکاری فعال با دانشجو و استاد راهنما در مراحل از پایان نامه که نیاز به مشاوره ایشان وجود دارد.

ب - شرکت در جلسه دفاعیه در صورت امکان.

۷-۴-۱- سهمیه مشاوره پایان نامه:

مشاوره پایان نامه جزو سهمیه کل راهنمایی پایاننامه محسوب و نحوه محاسبه آن مستقل از تعداد استاد راهنما و با ضریب یک سوم معادل راهنمایی پایان نامه در نظر گرفته خواهد شد.

نمونه ای از نحوه محاسبه سهمیه کل راهنمایی پایان نامه در فصل ضمیمه آورده شده است.

۱- تصویب طرح مقدماتی تحقیق (Proposal) در مرجع مربوطه

جهت ثبت عنوان پایان نامه باید مراحل ذیل طی شود:

الف: انتخاب موضوع پایان نامه با نظر و توافق استاد راهنما و دانشجو

ب: بررسی تکراری نبودن موضوع پایان نامه در گروه آموزشی و معاونت پژوهشی دانشکده

ج: تصویب عنوان پیشنهادی در گروه آموزشی مربوطه

د: تصویب^۱ عنوان پیشنهادی گروه در شورای پژوهشی / تحصیلات تکمیلی دانشکده

تبصره ۱: در صورت صلاحدید شورای پژوهشی دانشکده، دانشجو و استاد راهنما بایستی از طرح مقدماتی تحقیق (Proposal) پایان نامه خود در جلسه شورا دفاع نمایند.

تبصره ۲: تاریخ تصویب عنوان در شورای پژوهشی دانشکده به عنوان تاریخ ثبت و ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۳: شورای پژوهشی دانشکده مخیر است در صورت لزوم از نظرات متخصصین مربوطه در بررسی طرح های مقدماتی تحقیق (Proposal) پایان نامه بهره گیرد.

ه: ابلاغ مصوبه شورای پژوهشی دانشکده به استادان راهنما و مشاور و دانشجو جهت شروع پایان نامه توسط معاونت پژوهشی دانشکده

۳- اجرای پایاننامه

۳-۱- حداقل و حداکثر زمان اجرای پایان نامه:

حداقل فاصله زمانی بین تصویب طرح مقدماتی تحقیق (Proposal) پایان نامه در شورای پژوهشی دانشکده تا دفاع پایان نامه یک سال می باشد. حداکثر مدت این زمان با توجه به آیین نامه های آموزشی هر رشته خواهد بود.

۳-۲- رایه گزارش پیشرفت کار:

هر دانشجو موظف است پس از تصویب پایان نامه، نسبت به شروع انجام پایان نامه اقدام نماید و میزان پیشرفت کار خود را بر اساس آیین نامه ها و سیاستهای معاونت پژوهشی هر دانشکده گزارش نماید.

تبصره: رایه گزارش پیشرفت کار پایان نامه برای تمام دانشکده ها و مقاطع تحصیلی حداقل یک بار الزامی است ولی بیش از آن، بسته به آیین نامه ها و سیاستهای معاونت پژوهشی هر دانشکده می باشد.

۳-۳- شرایط دانشجوی:

کلیه دانشجویان پذیرفته شده دانشگاه علوم پزشکی تبریز و آن دسته از دانشجویان انتقالی و تکمیلی این دانشگاه که طبق مقررات آموزشی مجاز به انتخاب واحد پایان نامه می باشند موظفند نسبت به انتخاب و ثبت موضوع پایان نامه، طبق مقررات اقدام نمایند.

۳-۴- شرایط تعویض عنوان:

۳-۴-۱- تعویض عنوان پایان نامه:

تعویض عنوان بعد از تصویب پایان نامه با درخواست استاد راهنما و با ذکر دلایل توجیهی کافی، فقط یکبار امکانپذیر است.

تبصره ۱: در مواردی که اختلافی بین دانشجو و استاد راهنما باشد شورای پژوهشی دانشکده مرجع حل اختلاف خواهد بود.

تبصره ۲: در صورت تعویض عنوان، مراحل ثبت و تصویب عنوان جدید پایان نامه مجدداً تکرار و پایان نامه با تاریخ جدید ثبت خواهد شد. بنابراین دانشجو در زمان انتخاب عنوان باید دقت کافی را مبذول دارد.

۲-۴-۳- اصلاح عنوان:

تغییرات جزئی در عنوان پایان نامه (اصلاح عنوان) بدون اینکه چهارچوب عنوان اصلی تحقیق تغییر یابد حداکثر تا شش ماه پس از تصویب فقط یکبار با ذکر دلایل کافی از طرف استاد راهنما و با تأیید شورای پژوهشی دانشکده امکان پذیر است و در اینگونه موارد نیازی به تکرار مراحل مختلف ثبت عنوان نمی باشد و تاریخ تصویب قبلی ملاک خواهد بود.

تبصره: ایجاد هر گونه تغییرات در مواد و روش کار بایستی در زمان پیشنهاد اصلاح پایان نامه از طرف استاد راهنما به شورای پژوهشی دانشکده ارایه شود و به تأیید این شورا برسد.

۵-۳- تغییر استاد راهنما

۱-۵-۳- هر دانشجو فقط یک مرتبه مجاز به تغییر استاد راهنما می باشد که این تغییر بایستی با موافقت طرفین و با ذکر دلایل کافی و قانع کننده بوده و به تصویب شورای پژوهشی دانشکده برسد.

تبصره ۱: اگر تغییر استاد راهنما منجر به تغییر کلی عنوان نشود، تاریخ تصویب قبلی پایان نامه ملاک خواهد بود در غیر اینصورت تغییر استاد راهنما بلامانع بوده ولی تاریخ تصویب قبلی ملاک نخواهد بود و دانشجو ملزم به انتخاب پایان نامه با عنوان جدید و تکرار مراحل نیست و تصویب آن طبق شرایط ۴-۳ خواهد بود.

تبصره ۲: در مواردی که اختلافی بین دانشجو و استاد راهنما باشد شورای آموزشی / پژوهشی گروه مربوطه مرجع حل اختلاف بوده و رای خود را در این مورد به شورای پژوهشی دانشکده اعلام خواهد نمود.

تبصره ۳: اگر تغییر استاد راهنما طبق تبصره ۲ فوق، بدون رضایت استاد راهنما صورت گیرد و رای به نفع دانشجو صادر شود در صورتیکه سه ماه از تاریخ تصویب پایان نامه گذشته باشد تاریخ تصویب قبلی ملاک خواهد بود.

۲-۵-۳- حذف یکی از استادان راهنما - در مواردیکه بیش از یک استاد راهنما موجود باشد با تأیید و توافق کلیه استادان راهنما و با ذکر دلایل کافی و تأیید شورای پژوهشی دانشکده فقط یک مرتبه ممکن می باشد.

- تبصره: در مواردی که اختلافی بین استادان راهنما باشد شورای پژوهشی دانشکده مرجع حل اختلاف خواهد بود.

۳-۵-۳- اضافه نمودن استاد راهنما به پایان نامه پس از تصویب آن تنها با رضایت دانشجو و تأیید شورای پژوهشی دانشکده امکان پذیر می باشد.

۴-۵-۳- در مواردی که طول مدت غیبت تنها استاد راهنمای پایان نامه، بیش از دو پنجم (۴۰٪) مدت زمان کل اجرای پایان نامه باشد این غیبت به منزله حذف استاد راهنما تلقی می گردد و دانشجو موظف است با هماهنگی گروه آموزشی و شورای پژوهشی دانشکده نسبت به انتخاب استاد راهنمای جدید اقدام نماید. .

تبصره: در مواردیکه تعداد استاد راهنما بیش از یک نفر باشد و همه آنها بیش از دوپنجم مدت زمان کل اجرای پایان نامه غیبت داشته باشند این غیبتها به منزله حذف همه استادان راهنما تلقی می گردد.

۵-۵-۳- هر استاد راهنما در زمان غیبت (تا مدت مجاز) موظف است در امور پایان نامه ها جانشینی از بین اعضای هیات علمی همان گروه آموزشی انتخاب و به مدیر گروه آموزشی و معاونت پژوهشی دانشکده منعکس نماید.

۳-۶- تغییر استاد مشاور:

حذف یا تعویض استاد مشاور باید به پیشنهاد استاد راهنما با ذکر دلایل کافی و قانع کننده و به تأیید شورای پژوهشی دانشکده برسد. هر گونه تغییر در استاد(ان) مشاور پایان نامه فقط یک مرتبه در طول پایان نامه امکان پذیر است.

تبصره: در مواردی که بین استاد راهنما و مشاور اختلافی وجود داشته باشد شورای آموزشی/ پژوهشی گروه در غیر این صورت شورای پژوهشی دانشکده مرجع حل اختلاف خواهد بود.

۴- دفاع از پایان نامه

۴-۱- دفاع پایان نامه برای تمام دانشجویانی که واحد پایاننامه جزو برنامه آموزشی آنان می باشد الزامی است.

۴-۲- دانشجوی پس از اتمام نگارش پایان نامه، وضعیت واحدهای درسی خود را از اداره آموزش دانشکده استعلام می نماید.

۴-۳- اداره آموزش بایستی نظر خود را در خصوص وضعیت تحصیلی دانشجوی به استاد راهنما اعلام نماید.

۴-۳-۱- اتمام واحدهای درسی قبل از برگزاری دفاع برای تمام دانشجویان دوره های کارشناسی ارشد و PhD اجباری می باشد.

۴-۳-۲- دانشجویان دوره های دستیاری پزشکی در سال آخر تحصیلی می توانند در خصوص برگزاری دفاعیه اقدام نمایند.

۴-۳-۳- دانشجویان دستیاری دندانپزشکی بایستی دفاع از پایان نامه را در نیمه دوم سال آخر با رعایت سایر ضوابط انجام دهند.

۴-۳-۴- دانشجویان دوره های دکترای عمومی در آخرین نیمسال تحصیلی می توانند از پایان نامه خود دفاع نمایند.

۴-۴- استاد راهنما بایستی پیش نویس تایپ شده پایان نامه را تأیید و به معاونت پژوهشی دانشکده اعلام نمایند.

۴-۵- ترکیب هیأت داوران بر اساس مقطع و رشته تحصیلی به شرح بندهای ذیل خواهد بود.

۴-۵-۱- در مقاطع کارشناسی ارشد، دستیاری (غیر از دندانپزشکی) و دوره های دکترای عمومی ترکیب هیأت داوران به شرح ذیل است:

الف- استاد (یا اساتید) راهنما

تبصره: در صورتی که تعداد استاد راهنما دو نفر باشد یک نفر از آنها بعنوان رییس هیات داوران بصورت کتبی معرفی می شود.

ب- استاد مشاور

ج - رییس اداره پایان نامه ها یا نماینده معاونت پژوهشی دانشکده (بدون حق رأی بعنوان دبیر جلسه)

د - حداقل دو نفر از اعضای هیات علمی یا متخصصان رشته مربوطه به پیشنهاد استاد راهنما و انتخاب معاون پژوهشی دانشکده

۲-۵-۴- ترکیب هیات داوران در مقطع Ph.D به شرح ذیل است:

الف - استاد (ان) راهنما (یکی از استادان راهنما با انتخاب خودشان بعنوان رییس هیات داوران)

ب - استاد (ان) مشاور

ج - چهار نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه یا مؤسسات تحقیقاتی با درجه حداقل استادیاری و سه سال سابقه تدریس یا تحقیق در دوره تحصیلات تکمیلی به پیشنهاد مدیر گروه مربوطه و انتخاب شورای پژوهشی دانشکده

تبصره ۱: یک نفر از اعضای هیأت داوران باید حداقل دارای درجه دانشیاری باشد.

تبصره ۲: دو نفر از اعضای هیأت داوران باید از دانشگاهها و مؤسسات دیگر انتخاب شوند.

تبصره ۳: یک نفر از اعضای هیأت داوران (با حق رأی) با حکم رسمی دانشکده به عنوان نماینده شورای تحصیلات تکمیلی یا معاونت پژوهشی دانشکده و بعنوان دبیر در جلسه دفاعیه شرکت می کند.

۳-۵-۴- در رشته های دستیاری دندانپزشکی ترکیب هیأت داوران به این شرح است:

الف - استاد (ان) راهنما

تبصره: در صورتی که تعداد استاد راهنما دو نفر باشد یک نفر بعنوان نماینده و رییس هیات داوران بصورت کتبی معرفی می شود که حضور ایشان در جلسه الزامی است.

ب - استاد مشاور (یا یک نفر به انتخاب استاد راهنما در صورتی که پایان نامه استاد مشاور نداشته باشد)

ج - معاون آموزشی (یا نماینده ایشان)

د - معاون پژوهشی (یا نماینده ایشان)

ه - سرپرست تحصیلات تخصصی دانشکده (یا نماینده ایشان)

و - مدیر گروه آموزشی مربوطه (یا نماینده ایشان)

ز - مسؤول تحصیلات تخصصی گروه آموزشی مربوطه

تبصره: در صورت صلاحدید سرپرست تحصیلات تخصصی دانشکده و در صورت ارتباط با عنوان پایان نامه تخصصی، حداکثر دو نفر از اعضای هیأت علمی سایر

رشته های مرتبط دندانپزشکی و یا دانشکده های دیگر با درجه حداقل استادیاری به ترکیب هیات داوران اضافه خواهد شد.

۴-۶- معاونت پژوهشی دانشکده پس از بررسی های اولیه و با هماهنگی استاد راهنما، زمان و محل دفاعیه را مشخص می نماید.

۴-۷- دعوتنامه داوران و یک جلد از پایان نامه صحافی نشده بایستی حداقل یک هفته و در خصوص دفاعیه های PhD حداقل دو هفته قبل از زمان دفاع توسط داوران دریافت شده باشد.

نمونه فرم دریافت دعوتنامه توسط داوران در فصل ضمیمه آمده است.

۴-۸- برای مقاطع دوره دکترا ای عمومی، کارشناسی ارشد و دستیاری بصورت علنی اما مراحل دفاع و ارزیابی بصورت غیر علنی برگزار خواهد شد.

۴-۹- برگزاری جلسه پیش دفاع بصورت علنی ولی جلسه دفاع غیر علنی می باشد.

تبصره: پیشنهاد می شود حداقل برای مقاطع کارشناسی ارشد و دستیاری نیز جلسه پیش دفاع در گروه آموزشی برگزار شود.

۴-۱۰- در مواردی که استاد راهنمای پایان نامه بیش از یک نفر باشد میانگین نمره آنها (بعنوان یک داور) منظور خواهد شد.

۴-۱۱- در مواردی که استاد مشاور پایان نامه بیش از یک نفر باشد میانگین نمره آنها (بعنوان یک داور) منظور خواهد شد.

۴-۱۲- زمان و مکان برگزاری جلسه دفاع عمومی بایستی حداقل یک هفته قبل از موعد مقرر با نصب آگهی در محلهای لازم به اطلاع عموم علاقمندان برسد.

۱۳-۴- در دوره های دکترای عمومی، کارشناسی ارشد و دستیاری پزشکی جلسه دفاع با حضور استاد راهنما، رییس اداره پایان نامه یا نماینده معاون پژوهشی دانشکده و حداقل یک نفر از داوران منتخب رسمیت می یابد.

۱۴-۴- در مقطع PhD جلسه دفاع با ریاست استاد راهنما، نماینده شورای پژوهشی دانشکده و حضور حداقل سه تن از چهار داور منتخب رسمیت می یابد.

۱۵-۴- جلسه دفاع پایان نامه های دستیاری دندانپزشکی با حضور حداقل ۵ نفر از هیأت داوران رسمی خواهد بود. حضور استاد راهنما در این جلسه الزامی است.

۱۶-۴- در مواقعی که با توجه به غیبت موجه استاد راهنما، انجام دفاعیه با حضور ایشان ممکن نباشد هماهنگی برگزاری دفاعیه توسط جانشین ایشان صورت خواهد گرفت و جانشین استاد راهنما کلیه وظایف وی را برعهده خواهد گرفت.

۱۷-۴- دانشجویان دوره دکترای تخصصی (PhD) هنگامی مجاز به دفاع از رساله تحقیقاتی خود می باشند که حداقل یک مقاله از کار تحقیقاتی خود را در یک مجله معتبر علمی پژوهشی داخلی یا خارجی به چاپ رسانده و یا گواهی پذیرش آن را اخذ نموده باشند.

۱۸-۴- نمره پایان نامه طبق فرم ارزیابی (که نمونه آن در ضمیمه آمده است) و از ۲۰ محاسبه خواهد شد.

۱-۱۸-۴- در صورت عدم رایحه گزارش پیشرفت کار و یا پیشرفت کار نامتناسب (با توجه به زمان و محتوا) و با توجه به سیاستهای معاونت پژوهشی هر دانشکده، تا ده درصد از میانگین نمره نهایی هر پایان نامه قابل کسر است.

تبصره: رایحه مرتب گزارشات مزبور در مقطع PhD، لازمه انجام پیش دفاع نیز می باشد.
۲-۱۸-۴- برای دانشجویان PhD به رایحه مقاله در کنگره و سمینارها و چاپ (یا پذیرش) مقاله در مجلات غیر انگلیسی نمره تعلق نمی گیرد و فقط چاپ (یا پذیرش) مقاله در مجلات انگلیسی زبان، نمره اضافی اختصاص می یابد. (بند ۱۲ فرم ارزیابی پایان نامه)

۳-۱۸-۴- برای دانشجویان دکتری عمومی که شکل و چهارچوب مقاله خود را آماده نموده و آن را به منابع علمی ارسال نموده اند، گواهی دریافت مقاله از مرجع مربوطه جهت اخذ نمره مربوطه از بند ۱۲ فرم ارزیابی پایان نامه کافی است و در صورتی که بتوانند گواهی پذیرش چاپ مقاله را نیز اخذ نمایند حداکثر تا پنج نمره اضافی (از صد نمره) به نمره این قسمت در فرم ارزیابی اضافه خواهد شد.

۴-۱۸-۴- دانشجویانی که پایان نامه خود را به زبان انگلیسی تدوین می نمایند مؤظفند آن را به زبان انگلیسی رایحه و دفاع نمایند.
تبصره: برحسب کیفیت تدوین و رایحه پایان نامه به زبان انگلیسی حداکثر تا پنج نمره (علاوه بر صد نمره) به دانشجو (بغیر از مقطع PhD) اختصاص می یابد. ارزیابی این قسمت نیز با هیأت داوران می باشد.

۱۹-۴- ملاک قبولی در مقاطع مختلف به شرح ذیل خواهد بود:

۱-۱۹-۴- مقطع PhD:

سطوح قبولی شامل: عالی، بسیار خوب، خوب و قابل قبول می باشد و در غیر اینصورت، غیر قابل قبول (مردود) محسوب می شود ملاک تصمیم گیری در خصوص رد یا قبول آن، رای موافق حداقل چهار تن از اعضای هیأت داوران است در صورتیکه تعداد آرای موافق و مخالف برای تصمیم گیری برابر باشد رای رئیس هیأت داوران نافذ است. برای درجه بندی مراتب قبولی، رای موافق حداقل سه تن از اعضا ضروری است و در صورت دادن نمره، میانگین نمرات برای سطح بندی مدنظر قرار خواهد گرفت.
سطح بندی نمره در این مقطع به شرح ذیل خواهد بود: (درکارنامه نامبردگان نیز رتبه قید می گردد و در معدل کل تأثیر ندارد)

از ۱۹ تا ۲۰: عالی

از ۱۸ تا ۱۸/۹۹: بسیار خوب

از ۱۶/۵ تا ۱۷/۹۹: خوب

از ۱۵ تا ۱۶/۴۹: قابل قبول

کمتر از ۱۵: غیر قابل قبول

۲-۱۹-۴- کارشناسی ارشد:

نمره نهایی محاسبه و به شرح ذیل سطح بندی می شود:

از ۱۸ تا ۲۰: عالی

از ۱۶ تا ۱۷/۹۹: بسیار خوب

از ۱۴ تا ۱۵/۹۹: خوب

از ۱۲ تا ۱۳/۹۹: قابل قبول

کمتر از ۱۲: غیر قابل قبول

۳-۱۹-۴- دستیاری:

نمره نهایی پس از محاسبه به شرح ذیل سطح بندی می شود:

۱۹ تا ۲۰: ممتاز

۱۷ تا ۱۸/۹۹: بسیار خوب

۱۵ تا ۱۶/۹۹: خوب

کمتر از ۱۵: غیر قابل قبول

۴-۱۹-۴- دکترای عمومی:

نمره نهایی پایان نامه بصورت زیر سطح بندی می شود:

۱۹ تا ۲۰: عالی

۱۷ تا ۱۸/۹۹: بسیار خوب

۱۴ تا ۱۶/۹۹: خوب

کمتر از ۱۴: غیر قابل قبول

۲۰-۴- درجه عالی به پایان نامه هایی اعطا میگردد که حداقل یک مقاله از آنها در مجلات معتبر چاپ، یا پذیرش چاپ آن اخذ شده باشد، به استثنای مقطع دکترای عمومی که در بند ۲۰-۴ شرح آن آمده است.

۲۱-۴- در مقطع دکترای عمومی پایان نامه هایی می توانند درجه عالی کسب نمایند که یا شرایط بند ۱۹-۴ را داشته و یا تحقیقاتی باشند.

۲۲-۴- در مقطع PhD، اگر هیأت داوران، پایان نامه را از جهاتی ناقص تشخیص دهد موارد نقص را در رای خود ذکر نموده و از دانشجو می خواهد در مدتی که از حداکثر مجاز دوران تحصیل وی تجاوز نکند پایان نامه خود را کامل و مجدداً از آن دفاع نماید.

۲۳-۴- در کلیه مقاطع و رشته ها (بجز مقطع PhD) چنانچه هیأت داوران ایراداتی نسبت به پایان نامه داشته باشند یا اصلاحاتی را درخواست نمایند برحسب نواقص موجود و نظر هیأت داوران دانشجو موظف است نواقص را برطرف و به تأیید نماینده هیأت داوران برساند یا اینکه مجدداً از پایان نامه دفاع نماید. مهلت زمانی برای این کار نیز با نظر هیأت داوران مشخص می شود.

۲۴-۴- اعتراض به نمره پایان نامه - (بجز اعتراض به احتمال اشتباه در محاسبه میانگین) - و تغییر نمره پایان نامه مقدور نمی باشد.

۲۵-۴- شورای پژوهشی دانشکده ها مجازند دستورالعملهایی در جهت افزایش کیفیت پایان نامه ها وضع نمایند؛ مانند: تخصیص نمره به رایه مقاله از پایان نامه در مقاطع کارشناسی ارشد، دستیاری و دکترای عمومی.

۵- راهنمای نگارش و تنظیم پایان نامه

۱-۵- دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز موظفند طبق این دستورالعمل پایان نامه خود را تنظیم نمایند.

۲-۵- رنگ جلد پایان نامه با توجه به دانشکده مربوطه به صورت زیر خواهد بود:

دانشکده پزشکی: زرشکی

دانشکده دندانپزشکی: قهوه ای

دانشکده داروسازی: سرمه ای
دانشکده بهداشت و تغذیه: طوسی
دانشکده پرستاری و مامایی: سبزی
دانشکده پیراپزشکی: مشکی

۳-۵- مشخصات روی جلد بصورت وسط چین و به ترتیب زیر بایستی تنظیم گردد:

- توجه: عبارات داخل پرانتز درج نمی شود و از معادل آن استفاده خواهد شد.
- (آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز به ابعاد حداکثر ۲۵×۲۵ میلی متر)
 - دانشگاه علوم پزشکی تبریز (با فونت ۱۶)
 - (نام دانشکده) (با فونت ۱۸)
 - پایاننامه جهت دریافت درجه (مقطع و رشته تحصیلی)
 - (عنوان)
 - نگارش: (نام و نام خانوادگی دانشجو)
 - استاد یا استادان راهنما (نام و نام خانوادگی استاد یا استادان راهنما، بدون ذکر القاب و عناوین اضافی به غیر از « دکتر »)
 - (ماه [به حروف] و سال فارغ التحصیلی [هجری شمسی])
- نمونه ای از جلد یک پایان نامه در فصل ضمیمه آورده شده است.

۴-۵- مشخصات پشت جلد عین روی جلد ولی به زبان انگلیسی خواهد بود. نمونه ای از پشت جلد یک پایان نامه در فصل ضمیمه آمده است.

۵-۵- در شیرازه عنوان یا خلاصه عنوان ذکر می گردد. بطوریکه حداقل ۵ سانتیمتر از قسمت پایین شیرازه فاقد نوشتار باشد.

۶-۵- جلد از نوع گالینکور (Hard bind) و مشخصات روی جلد، پشت جلد و شیرازه بایستی زرکوب نقره ای متالیک باشد.

۷-۵- بخش ابتدایی پایان نامه شامل قسمتهای زیر خواهد بود:

- صفحه سفید بعد از جلد

- صفحه « به نام خدا »
 - صفحه مشخصات (مشابه روی جلد) + نام استاد(ان) مشاور(زیر نام استاد راهنما)
 - + محل اجرا (زیر نام استاد مشاور) + شماره پایان نامه (در پایین ترین سطر)
 - صفحه گواهی اصالت (نمونه در قسمت ضمیمه)
 - تأیید استادان راهنما و مشاور در پایان نامه های Ph.D
 - صفحه تقدیم در یک صفحه (در صورت تمایل)
 - صفحه تشکر در یک صفحه
 - فهرست مقالات منتشر شده از پایان نامه
 - فهرست اختصارات
 - فهرست مندرجات و ضمایم
 - فهرست جداول، اشکال و نمودارها (مربوط به نتایج پژوهش)
- تبصره: در پایان نامه های انگلیسی کلیه صفحات مذکور به زبان انگلیسی خواهد بود.

۸-۵- بخش اصلی (متن) شامل موارد ذیل می باشد:

- خلاصه فارسی
 - مقدمه (فصل اول)
 - چهارچوب پژوهش* و مروری بر متون (فصل دوم)
 - روش کار و مواد (فصل سوم)
 - یافته ها (فصل چهارم)
 - بحث (فصل پنجم)
 - منابع
- تبصره: در پایان نامه های انگلیسی قسمت متن (بخش اصلی) به زبان انگلیسی خواهد بود.

۹-۵- بخش انتهایی شامل موارد ذیل خواهد بود:

- ضمایم (در صورت نیاز)
- کپی رضایتنامه (در صورت وجود)
- تصویر مقاله چاپ شده یا ارایه شده در سمینارها و کنگره ها از پایان نامه یا گواهی پذیرش آن (در صورت وجود)
- اصل صورتجلسه نهایی ارزیابی

نمونه صورتجلسه نهایی ارزیابی که در آن نمره نهایی دانشجو قید می شود در فصل
ضمیمه آمده است.

- خلاصه انگلیسی

- صفحه مشخصات به زبان انگلیسی (مشابه پشت جلد + نام استاد[ان] مشاور در
زیر نام استاد راهنما + *محل اجرا (زیر نام استاد مشاور) + شماره پایان نامه در
پایین ترین سطر)

- صفحه سفید قبل از جلد

تبصره ۱: در پایان نامه های انگلیسی، بجای خلاصه انگلیسی در این بخش، خلاصه
فارسی نوشته خواهد شد.

تبصره ۲: در پایان نامه های انگلیسی صورتجلسه نهایی ارزیابی و صفحه خلاصه و
صفحه مشخصات این بخش به زبان فارسی خواهد بود.

۱۰-۵- کلیات قسمت‌های مختلف پایان نامه

۱-۱۰-۵- خلاصه فارسی:

خلاصه بایستی شامل مقدمه، هدف، روش کار و مواد، یافته ها، نتیجه گیری بوده و
واژگان کلیدی در انتهای آن آورده شود. ذکر عنوان، نویسندگان و ورود منابع در قسمت
خلاصه ضرورتی ندارد. حجم خلاصه فارسی بایستی حداقل یک صفحه کامل و حداکثر
در دو صفحه تنظیم شود. خلاصه بایستی موضوع و هدف اصلی را منعکس کند و تأکید
روی یافته های مهم یا جدید، اهداف و نتیجه گیری نهایی باشند. خلاصه باید در حدود
۲۵۰-۳۰۰ کلمه تنظیم شود.

کلمات کلیدی بصورت سطر جداگانه ای درج می شود و بهتر است تعداد آن از ۵ کلمه
تجاوز نکند. کلمات کلیدی فارسی معادل کلمات کلیدی انگلیسی خواهند بود که از جلد اول
Index Medicus استخراج شده اند. در خلاصه فارسی و کلمات کلیدی تا حد امکان از درج
کلمات انگلیسی خودداری شود مگر در مواردی که معادل فارسی نداشته باشد.

۲-۱۰-۵- مقدمه:

مقدمه، فصل اول پایان نامه را تشکیل می دهد و بایستی اجزای ذیل را در برگیرد:

- مقدمه، اهمیت موضوع و انگیزه تحقیق: زمینه های نظری تحقیق، که در آن بطور کلی مسائل و مطالب پایه ای مربوط با موضوع تحقیق و همچنین اهمیت موضوع آورده می شود و بایستی در یک الی دو صفحه تنظیم شود.
 - اهداف پژوهش (اهداف کلی و اهداف اختصاصی)
 - فرضیات یا سؤالات پژوهش
 - تعریف واژه ها (در صورت لزوم)
- ۳-۱۰-۵- چهارچوب پژوهش و مروری بر متون و ادبیات علمی:

در این فصل، ضمن اشاره به چهار چوب پژوهش، کارهای انجام یافته در خصوص موضوع مورد تحقیق آورده می شود.

۴-۱۰-۵- مجموع حجم فصل اول (مقدمه) و فصل دوم (مروری بر متون) نبایستی در پایان نامه های PhD بیش از ۳۰ درصد حجم متن اصلی پایان نامه و در سایر مقاطع بیش از ۲۵ درصد متن اصلی پایان نامه باشد. حداقل مجموع حجم فصل اول و دوم نبایستی کمتر از ۲۰ درصد متن اصلی پایان نامه باشد.

تبصره: نحوه محاسبه نسبت مذکور بصورت ذیل خواهد بود:

$$\frac{\text{مجموع تعداد صفحات فصل اول و دوم}}{\text{تعداد کل صفحات پایان نامه (متن اصلی)}} \times 100$$

۵-۱۰-۵- روش کار و مواد:

در این قسمت تکنیک های بکار گرفته شده برای انجام تحقیق و همچنین مواد مصرف شده و روشهای آماری بکار رفته، بطور کاملاً واضح و دقیق توضیح داده می شود و بر حسب نوع موضوع می تواند شامل موارد زیر باشد:

نوع مطالعه، جامعه آماری و نمونه مورد مطالعه، حجم نمونه و نحوه تعیین آن، معیارهای ورود به مطالعه و خروج از آن، ابزارها و روشهای جمع آوری اطلاعات، مواد و دستگاهها با ذکر مشخصات آن، اعتبار و پایایی روش، روشهای آماری و ملاحظات اخلاقی.

تبصره: از ذکر جزئیات آن دسته از تکنیکها، دستگاهها، اشکال مربوطه و مواد مشابه که در راستای اهداف پایان نامه نبوده و مطالعه آنها از منابع مربوطه مناسب تر به نظر می رسد خودداری شود و به ذکر رفرانس بسنده گردد.

۶-۱۰-۵- یافته ها:

در این قسمت کلیه نتایج بدست آمده از بررسی توضیح داده می شود و برای ارایه بهتر آنها می توان از تصاویر، جداول و آنالیزهای آماری کمک گرفت. بایستی دقت شود که در جداول و نمودارها نکته مبهمی برای خواننده وجود نداشته باشد بطوریکه مراجعه به متن مورد نیاز نباشد. زیرنویس و عنوان حتماً قید گردد بدین صورت که عنوان جداول در بالای آن و زیرنویس در پایین جدول ارایه شود و در مورد تصاویر و نمودارها عنوان در پایین آورده شود.

بایستی سعی شود فقط مطالبی را به شکل جدول و نمودار ارایه نمود که به فهم بیشتر آن کمک نماید و در راستا و متناسب با اهداف پایان نامه باشد. از ارایه یک نتیجه به دو صورت نمودار و جدول خودداری گردد.

توضیحات و نوشتار نمودارها، اشکال و جداول بایستی به زبان اصلی پایان نامه باشد. تبصره: استفاده از اعداد انگلیسی در نمودارهای فارسی بلامانع است.

۷-۱۰-۵- بحث:

۱-۷-۱۰-۵- این فصل شامل قسمتهای ذیل می باشد:

- تفسیر یافته ها و مقایسه آن با نتایج سایر مطالعات
- نتیجه گیری
- پیشنهادات

۲-۷-۱۰-۵- حداقل حجم این فصل بایستی معادل ۱۰ درصد حجم متن اصلی پایان

نامه باشد.

۳-۷-۱۰-۵- در قسمت تفسیر، بایستی با استفاده از سایر منابع (کتب، نشریات و

...) یافته های تحقیق مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. از منابع جدید و در صورت موجود بودن از منابع متنوع و متعدد بایستی استفاده شود. از کلی گویی و استفاده از مطالبی که در راستای اهداف تحقیق دانشجو نباشد بایستی خودداری شود. در تجزیه و تحلیل مذکور به سه نکته زیر توجه گردد:

الف - اگر مغایرتی [یا همسویی] بین یافته های بررسی با یافته های پژوهندگان قبلی وجود دارد ضمن تفسیر دستاوردها با دلایل علمی و منطقی علت آن توضیح داده شود.

ب - توضیحات و تفسیرها باید به وضوح و با استدلال علمی مشخص نماید که این یافته ها چه نکات مبهم و تاریکی را روشن ساخته اند و یا رهگشای کدام مسیرهای تحقیقاتی برای بررسی بیشتر موضوع گردیده اند.

ج - از تکرار نتایج با جزئیات در فصل بحث خودداری شود.

۴-۷-۱۰-۵- نتیجه گیری:

در این بخش کاربرد نتایج بدست آمده از تحقیق بطور وضوح بیان می شود که حجم این قسمت، نبایستی بیشتر از یک صفحه باشد.

۵-۷-۱۰-۵- پیشنهادات:

محدودیت‌های پژوهش (در صورت وجود) و سپس با توجه به نتایج بدست آمده توصیه هایی در جهت حل مشکلات باقیمانده آورده می شود و راه حل هایی پیشنهاد می گردد. از ذکر توصیه های غیر علمی یا پیشنهاداتی که خارج از چهارچوب یافته های پژوهش باشند خودداری شود.

۸-۱۰-۵- منابع:

۱-۸-۱۰-۵- تمام منابعی که به نحوی در پژوهش مورد استفاده قرار گرفته اند بایستی در این فصل بصورت فهرست وار درج گردد رفرانسهای درج شده باید مستقیماً مورد استفاده قرار گرفته باشند و از ذکر منابعی که در داخل منابع دیگر است (منبع در منبع) اجتناب شود.

۲-۸-۱۰-۵- نحوه رفرانس نویسی بایستی با استفاده از یکی از دو سیستم متداول

ذیل باشد:

الف - ونکوور (شماره گذاری)

ب - هاروارد (نام و سال)

تبصره: در هر پایان نامه بایستی فقط از یک سیستم استفاده شود. استفاده از سبک ونکوور برای یکنواختی و هماهنگی پایان نامه ها توصیه می شود.

۱-۲-۸-۱۰-۵- سیستم ونکوور

منابع به ترتیب ظهور در متن شماره گذاری شده و در قسمت فهرست به ترتیب شماره فهرست بندی می گردند.

۲-۲-۸-۱۰-۵- سیستم هاروارد

منابع به ترتیب الفبایی (نام خانوادگی نویسنده اول) فهرست می شوند. نحوه درج آنها در متن بر حسب نوع مطلب و تعداد نویسندگان به شرح ذیل است:

الف - اگر در متن به موضوع مطالعه اشاره شود نام نویسنده و سال انتشار داخل پرانتز می آید.

In a recent study of reaction time (Rogres, 1994)

ب - اگر به نام نویسنده در متن اشاره می شود سال انتشار داخل پرانتز درج می گردد:

Peplau (1985) defines loneliness as a difference between desired and achieved social relationship.

ج - اگر به مقاله ای که دو نویسنده دارد ارجاع داده شود نام هر دو، هر بار به همراه سال انتشار در داخل پرانتز می آید:

Loneliness is inversely related to communication competence (Reinking & Bell, 1991).

د - اگر مقاله کمتر از ۶ نویسنده داشته باشد بار اول نام همه آنها به همراه سال انتشار و در دفعات بعد فقط نام نویسنده اول به همراه سال انتشار و داخل پرانتز آورده می شود:

The misbehaviours of teachers have been investigated (Kearney, Plax, Hays & Ivey, 1991).

Misbehaviours were found to three factors: incompetence, offensiveness, and indolence (Kearney et al., 1991).

ه - اگر کاری شش (یا بیش از آن) نویسنده داشته باشد فقط نام خانوادگی نویسنده اول و به دنبال آن " et al" به همراه سال انتشار در داخل پرانتز درج می شود:

Communication apprehension has many correlates (McCoskey et al., 1981).

و - اگر به قسمت خاصی از یک منبع ارجاع داده شود لیست شماره صفحه (صفحات) پس از سال انتشار می آید:

“ A lack of career success may lower means value in the marketplace of relationships” (Reinking & Bell, 1991, p.368).

ز - اگر منبع الکترونیک بوده و شماره صفحه ندارد در صورت دسترسی شماره پاراگراف آورده می شود:

As Myers (2000, Para . 5) aptly phrases it, “positive emotions are boty an – better to live fulfilled,with joy [and other positive emotions] – and a means to a more caring and healthy society”.

ح - اگر تمام یک وب سایت به عنوان منبع اشاره شود (و نه قسمتی از آن سایت)، به وب سایت مربوطه در متن اشاره می شود و نیازی به قرارگیری در فهرست منابع ندارد :

Douglass (<http://douglass.Speech.News.edu/>) is a well organized site for locating American speeches.

ط - مکاتبات شخصی، سخنرانی ها، نامه ها، خاطرات، مکالمات، نامه های الکترونیک (e-mail) و غیره که این موارد نباید در فهرست منابع درج شوند و فقط در متن به آنها اشاره می شود که شامل نام، نوع مکاتبه و تاریخ خواهد بود:

R. Pugliese (Personal communication, March 23, 1990) also verified this.

۳-۸-۱۰-۵- نحوه نوشتن منابع در فهرست مربوطه

الف - ترتیب نوشتن مرجع کتب خارجی:

نام و نام خانوادگی - فاصله - حروف اول نام کوچک نویسنده - سال انتشار (داخل پرانتز) - نقطه - عنوان کتاب (با حروف ایتالیک) - کاما - شماره جلد - کاما - شماره چاپ - نقطه - اسم ناشر - کاما - محل نشر - کاما - شماره صفحه - نقطه

Colson JH, Armour WJ (1989). *Sports Injuries and Their Treatment*, 2nd ed. London, 85-111.

در مطالبی که فقط از یک فصل کتاب ذکر شده باشند:

نام خانوادگی نویسنده فصل - فاصله - نام کوچک نویسنده فصل - سال انتشار (داخل پرانتز) - نقطه - عنوان فصل - نقطه - کلمه " In " - دو نقطه - نام خانوادگی مؤلف کتاب - فاصله - حرف اول نام کوچک مؤلف کتاب - دو نقطه - عنوان کتاب (با حروف ایتالیک) - کاما - شماره جلد - کاما - شماره چاپ - نقطه - اسم ناشر - کاما - محل نشر - کاما - شماره صفحه - نقطه

Weinstein L, Swartz MN (1974). *Pathologic Properties of Invading Microorganisms*. In: Sodeman WA: *Pathologic Physiology: Mechanisms of Disease*, Saunders, Philadelphia, 468-72.

اگر تعداد نویسنده بیش از یک نفر باشد بین آنها کاما آورده می شود.

ب - ترتیب نوشتن مرجع مقالات خارجی:

نام خانوادگی نویسنده - فاصله - حرف اول نام کوچک نویسنده - نقطه - سال انتشار (داخل پرانتز) - نقطه - عنوان مقاله - نقطه - نام مجله (با حروف ایتالیک) - کاما - شماره جلد - شماره مجله (داخل پرانتز) - کاما - شماره صفحه - نقطه

Goate AM, Hayness AR, Owen MJ, Farall M, Lai LY. (1989). *Predisposing Locus for Alzheimers Disease on Chromosome 21. Lancet*, 11(2), 335-7.

اگر تعداد نویسنده ۶ نفر (یا بیشتر) باشد برای بقیه " et al " ذکر می شود.

بین نام نویسندگان کاما آورده می شود.

در مورد مقالاتی که برای انتشار در مجله پذیرفته شده است ولی به چاپ نرسیده است در صورت مشخص بودن شماره مجله میتوانیم آن را نوشته و در پایان (بدون ذکر شماره صفحه) در داخل پرانتز عبارت "In press" را بیاوریم.

ج - ترتیب نوشتن مراجع کتب فارسی:

نام خانوادگی نویسنده (کتاب) - کاما - حرف اول نام کوچک نویسنده - دو نقطه - عنوان کتاب - نقطه - شماره جلد - شماره چاپ - نقطه - اسم ناشر - کاما - محل نشر - کاما - شماره صفحات (صص: برای چند صفحه) و (ص: برای یک صفحه) - کاما - سال انتشار - نقطه

مثال کتابهای فارسی:

قارونی، م؛ خوشزبان، ج؛ محمدی اردهالی، ز؛ بیماری ایسکمیک قلب. مرکز نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۶۵.

اگر تعداد نویسندگان بیش از یک نفر باشد بین آنها «؛» (نقطه ویرگول) آورده می شود. اگر منبع مورد استفاده تعداد نویسندگان زیادی داشت لازم است اسامی تمامی آنها قید شود.

اگر کتاب ترجمه شده است نام مترجم پس از نام کتاب بیان شود. مثال: بست، جان دبیلو: روش های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری. ترجمه حسن پاشا شریفی؛ نرگس طالقانی. انتشارات رشد، تهران، ۷۷-۲۳، ۱۳۷۳.

د- ترتیب نوشتن مراجع مقالات فارسی:

نام خانوادگی نویسنده (مقاله) - کاما - حرف اول نام کوچک نویسنده - دو نقطه - عنوان مقاله (داخل گیومه) - نقطه - نام مجله - دو نقطه - سال مجله - کاما - شماره تسلسل مجله - کاما - شماره صفحه - کاما - سال انتشار - نقطه
مثال مقالات فارسی:

پوراحمد، ج؛ مهرزاد، ج: «مقایسه فارماکوکینیک اشکال داروئی جامد و مایع لیتیوم». نبض: سال چهارم، شماره پنجم، ۳۲-۳۵، ۱۳۷۳.
در مورد مقالاتی که برای انتشار در مجله پذیرفته شده ولی هنوز به چاپ نرسیده است در صورت مشخص بودن شماره مجله می توانیم رفرانس مربوطه را بیاوریم که در این حالت شماره صفحات قید نمی شود ولی در آخر عبارت «در حال چاپ» در انتهای رفرانس درج می شود.

ه - نحوه نوشتن مرجع وب سایت ها (قسمتی از وب سایت):

به دو مثال زیر توجه کنید:

Lynch, Time.1996. DS9 Trials and Tribble-actions review [On Line].
Peoria IL: Bradley University; Available from [http:// www.bradley.edu/compusorg/psiohi/DS9/ep/503r.htm](http://www.bradley.edu/compusorg/psiohi/DS9/ep/503r.htm); Internet; accessed 8 October 1997.

International Civil Organization. Convention on International Civil Aviation. 1996
[On Line]. Available From: [http:// www.me.titech.ac.jp=@=:www.com.org/icao/takeoff.htm](http://www.me.titech.ac.jp=@=:www.com.org/icao/takeoff.htm)

در صورتی که کل وب سایت بعنوان مرجع باشد در همان محل اشاره شده و در فهرست منابع وارد نخواهد شد.

و - نحوه نوشتن پایان نامه ها به عنوان مرجع

اگر پایان نامه به زبان انگلیسی باشد:

نام خانوادگی نویسنده - فاصله - نام حرف اول کوچک نویسنده - نقطه - سال انتشار (داخل پرانتز) - نقطه - عنوان تز (با حروف ایتالیک) - نقطه - مقطع تز - کاما - دانشگاه مربوطه - نقطه

Astor G. (1997). *Structural Studies of the Congenital Epilepsies*.
PhD Dissertation, University of Chicago.

اگر پایان نامه به زبان فارسی باشد:

نام خانوادگی نویسنده - کاما - حرف اول نام کوچک نویسنده - دو نقطه - عنوان تز (داخل گیومه) - کاما - مقطع پایان نامه - کاما - دانشگاه مربوطه - کاما - شماره صفحه - کاما - سال انتشار - نقطه

حسین زاده، ج: «مقایسه روشهای تشخیصی الیزا و رادیو امینواسی در تشخیص آزمایشگاهی تب مالت»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ۲۵-۱۳۷۸، ۱۴.

ز - نحوه نوشتن مرجع مقالات ارایه شده در کنگره ها و سمینارها که به چاپ رسیده اند:
در کنگره های انگلیسی:

نام خانوادگی ارایه کننده - فاصله - حرف اول نام کوچک ارایه کننده - نقطه - سال ارایه (داخل پرانتز) - نقطه - عنوان مقاله - نقطه - کلمه «In» - دو نقطه - عنوان سمینار یا کنگره (با حروف ایتالیک) - کاما - ماه و روزهای برگزاری - کاما - صفحات چاپ شده در کتاب مجموعه مقالات (داخل پرانتز) - نقطه - محل برگزاری - دو نقطه - نام انتشارات - نقطه

Farhadi D. (1999). New advances of researchers of Iran. In: *Research advances in third world*, June 23-25, (pp. 11-15). Istanbul: University of Istanbul press.

در کنگره های فارسی:

نام خانوادگی ارایه کننده - ویرگول - حرف اول نام کوچک ارایه کننده - دو نقطه - عنوان مقاله - کاما - کلمه «در» - دو نقطه - عنوان سمینار یا کنگره (داخل گیومه) - ویرگول - زمان برگزاری (داخل پرانتز) - کاما - محل برگزاری - کاما - صفحات چاپ شده در کتاب مجموعه مقالات - کاما - نام انتشارات - نقطه

سعیدی، ع: نقش خدمات مدیریتی در پیشرفت فرهنگی، در: « سمینار بررسی تحلیلی عوامل مؤثر در پیشرفتهای فرهنگی»، (۱۱-۱۵ اردیبهشت ۱۳۷۸)، شیراز، صص ۲۵-۲۷، انتشارات دانشگاه شیراز.

۴-۸-۱۰-۵- در صورتی که در پایان نامه ای هم از منابع فارسی و هم انگلیسی استفاده شده باشد برای فهرست نویسی منابع :

الف) اگر سیستم و نکور مورد استفاده قرار گیرد منابع به ترتیب ظهور در متن فهرست خواهند شد و اختلاط منابع فارسی و انگلیسی ایرادی ندارد.

ب) اگر سیستم هاروارد (الفبایی) بکار رود در پایان نامه های انگلیسی اول منابع انگلیسی (به ترتیب الفبایی) و سپس منابع فارسی (به ترتیب الفبایی) فهرست میشوند؛ در پایان نامه های فارسی ابتدا منابع فارسی و سپس منابع انگلیسی آورده می شوند.

۱۱-۵- اصول تایپ رایانه ای

۱-۱۱-۵- پایان نامه روی کاغذ استاندارد A4 با کیفیت قابل قبول، بصورت تکروی و حداکثر بدون غلط انشایی و املائی در نرم افزار Microsoft word تایپ شده و رعایت آراستگی ظاهر آن لازم است.

۲-۱۱-۵- فاصله بین سطور ۱/۵ (Line spacing = 1.5 Lines) و هر سطر به طول ۱۴ سانتیمتر تایپ شود. حاشیه سمت راست ۴ سانتیمتر، سمت چپ ۳ سانتیمتر، بالا ۴ سانتیمتر و پایین ۳ سانتیمتر در نظر گرفته شود. رعایت موارد فوق در مورد جداول و غیره نیز باید رعایت گردد.

تبصره: در پایان نامه های انگلیسی حاشیه سمت چپ ۴ سانتیمتر و سمت راست ۳ سانتیمتر خواهد بود.

۳-۱۱-۵- برای نوشتن متن فارسی از قلمهای لوتوس یا نازنین با اندازه ۱۴ و برای متن انگلیسی از قلم Times New Roman با اندازه ۱۲ استفاده شود.

تبصره: استفاده از سایر قلمها و تا اندازه ۱۸ فقط در نوشتن عناوین مجاز می باشد.

۴-۱۱-۵- مشخصات فواصل، عناوین، زیرنویس و ... هماهنگ، یکنواخت و یکسان باشد.

۵-۱۱-۵- عناوین هر فصل در صفحه های جداگانه (بدون درج شماره صفحه) آورده شوند.

۶-۱۱-۵- نگارش سرصفحه (Header) اختیاری است و در صورت درج بایستی حدود ۲-۱/۵ سانتیمتر از لبه فوقانی کاغذ فاصله داشته باشد.

۷-۱۱-۵- پایان نامه بایستی حداقل در ۴۰ و حداکثر در ۳۰۰ صفحه تنظیم شود.

۸-۱۱-۵- شماره گذاری

۱-۱۱-۵- شماره گذاری صفحات:

- شماره گذاری با اعداد از صفحه خلاصه آغاز و تا انتهای رفرانسها ادامه می یابد. محل قرارگیری اعداد صفحه بندی در چپ و بالای صفحه و با فاصله ۲-۱/۵ سانتیمتر از لبه فوقانی کاغذ می باشد.

تبصره: در پایان نامه های انگلیسی شماره صفحات در راست و بالای صفحه خواهد بود.

۲-۱۱-۵- شماره گذاری موضوعات:

- در صورت تقسیم هر فصل به بخشهای مختلف نحوه شماره گذاری (در پایان نامه های فارسی و انگلیسی) به این ترتیب خواهد بود که عدد سمت چپ بیانگر شماره فصل و در سمت راست آن شماره زیر بخش مربوطه می باشد و اعداد مذکور با خط تیره از هم جدا می شوند. مثلاً ۵-۱-۴ یعنی زیر بخش پنجم از بخش اول فصل چهارم.

۳-۱۱-۵- شماره گذاری اشکال، جداول، نمودارها:

در صورتیکه از شکل یا جدول یا نمودار فقط در یک فصل آورده می شود نگارنده می تواند فقط با ذکر شماره (به ترتیب) آنها را نامگذاری کند مثلاً نمودار شماره ۱، نمودار شماره ۲، جدول شماره ۱ و ... اما در صورتی که در بیش از یک فصل استفاده از آنها لازم باشد شماره گذاری با آوردن شماره فصل، مشابه بند ۲-۱۱-۵ اعمال شود مثلاً نمودار ۲-۴ یعنی شماره ۲ از فصل ۴.

۴-۱۱-۵- شماره گذاری صفحات فهرست ها، ضمایم و خلاصه انگلیسی

بصورت جداگانه و با حروف ابجد یا رومی خواهد بود.

تبصره ۱: سایر صفحات ابتدایی و انتهایی شماره گذاری نمی شوند.

۵-۱۱-۵- شماره گذاری در صفحات اصلی باید به زبان متن اصلی باشد.

۱۲-۵- تعداد نسخه های پایان نامه

۱-۱۲-۵- تعداد دقیق نسخ چاپی پایان نامه با توجه به سیاستهای هر دانشکده و مقطع

تحصیلی مشخص می شود. حداقل نسخه های چاپی لازم به شرح ذیل می باشد:

- یک نسخه برای معاونت پژوهشی دانشکده مربوطه به همراه CD متن پایان نامه

- یک نسخه برای کتابخانه دانشکده مربوطه

- یک نسخه برای هر استاد راهنما و مشاور

- یک نسخه برای دانشجو

۲-۱۲-۵- دانشجویان دوره های تحصیلات تکمیلی و دستیاری دندانپزشکی یک نسخه (چاپی) دیگر جهت ارسال به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به معاونت پژوهشی دانشکده بایستی تحویل نمایند.

۳-۱۲-۵- دانشجویانی که محل اجرای پایان نامه آنها یکی از مراکز تحقیقاتی باشد بایستی یک نسخه چاپی دیگر به مرکز مربوطه تحویل دهند.

۴-۱۲-۵- دانشجو موظف است قبل از تصحیح از تعداد دقیق نسخ لازم اطلاع حاصل کند.

۵-۱۲-۵- تمام نسخه ها بایستی از هر جهت یکسان باشند.

× شورای پژوهشی دانشکده در بررسی پایان نامه ها بایستی مقطع و رشته تحصیلی دانشجو را لحاظ نماید؛ بدیهی است انتظارات کیفی و کمی از پایان نامه برای دانشجویان مقاطع و رشته های تحصیلی مختلف، متفاوت خواهد بود.
× در صورتیکه محل اجرا یکی از مراکز تحقیقاتی باشد.

* مربوط به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی است.

** در صورتیکه محل اجرا یکی از مراکز تحقیقاتی باشد.

** مربوط به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی است.

× در صورتیکه محل اجرا یکی از مراکز تحقیقاتی باشد.

× برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده پرستاری و مامایی